

Orla Lehmanns tale ved Casinomødet

Taler

Orla Lehmann
Politiker

Dato

20. marts 1848

Sted

København

Omstændigheder

Casino-bevægelsens forsamling

Casinotalen

Det er ikke som Taler, jeg her tager Ordet, men som dansk Mand, der føler varmt for sit Fædreland – som den, der fra Barnsben har vidst, at én stærk Villie er mægtigere end tusinde villieløse Mennesker, og der nu mere end nogensinde føler, at det ikke er "Begavelse", men Villie, hvorpaa det hidtil har skortet, og at det kun er Villie, som nu kan frelse os.

Ja, mine Herrer, der er Fare paafærde! Vor Præsident har i dette Øieblik meddelt Dem de Efterretninger, som i dag ere ankomne fra Kiel; jeg kan tilføie, at efter al Sandsynlighed Rendsborg Fæstning allerede er i Fjendevold.

Men, vil man sige, er det andet end Rygter? Ved man da ikke, hvorledes Rygtet altid overdriver? Er det besindigt at bygge følgerige Skridt paa saa løs en Grund? Vilde det ikke være forstandigere at vente til man kan se klart?

Saaledes hører jeg de saakaldte "besindige" og "forstandige" Folke spørge. Jeg kunde da svare, at i det Mindste det Væsentlige i disse Efterretninger er bygget paa troværdige Øienvidners Fortælling; men jeg vil hellere, for at gaa fuldkommen sikkert, aldeles se bort fra alle disse nyeste Efterretninger, som jo endnu kun ere "Rygter". Lad os da kun holde os til Stillingen, saaledes som den foreligger i utvivlsomme ubestridte og ubestridelige Kjendsgjerninger. Hvilken er da denne Stilling?

Slesvigholsteners program er klart og sikkert: Slesvig og Holsten suveræne Stater, uadskillelig forbundne og som Følge deraf Slesvigs Optagelse i det tyske Forbund og dernæst det dynastiske Baand – det eneste, som derefter endnu

vilde knytte det til Danmark – i færd med at briste, idet kun Mandsstammen kan herske i Slesvigholsten.

Det er den Lære, som i Begyndelsen vel kun udklækkedes i Enkeltes Studerekammer, men som ved mange Aars uforstyrrede Agitationer nu er bragt saa vidt, at den er trængt ned i Folket og op i de høieste Regjeringskredse. Ikke sandt, mine Herrer, dette er ikke et Rygte bragt af den sidste Post, men det er en Kjendsgjerning, som er voxet op for vore Øine igjennem mange Aar.

Denne Lære er falsk – vil man sige – lad os derfor gjendrive den! Jeg svarer, at trods alle vore Gjendrivelser er denne Lære bleven til en Villie, og Villie kan ikke gjendrives med Fraser, men kun med Villie.

Derfor sagde jeg, at det, hvorpaa det nu kommer an, det er ikke Argumenter, men Villier. Fordrer man Beviser for, at Slesvigholstenernes Lære ikke kan gjendrives med Ord, men kun med Handlinger, da skal jeg blandt alt det Meget, der her er til Raadighed, kun henvise til den ene Kjendsgjerning, at den slesvigske Stænderforsamling næsten enstemmig har forlangt Slesvigs Optagelse i det tydske Forbund.

Er ikke ogsaa dette en Kjendsgjerning, og er den ikke saa betegnende, at vi ikke have andet end vidnesbyrd Behov? Nei, svare de, som under Besindighedens Maske ville skjule deres Kleinmodighed – dette Forlangende er ikke blot uretfærdigt, men i den Grad utilstedeligt, at der ikke er mindste Fare for, at det vil blive indrømmet. Naar Alt kommer til Alt, er det jo kun en Bøn til Kongen, i hvis Haand Afgjørelsen ligger, og vi ere visse paa, at han vil afslaa det.

Ganske vist; det vide Slesvigholstenerne ligesaa godt som vi. Derfor have de ogsaa itide været betænkte paa at drive det igjennem med det Onde, naar det ikke vil gaa med det Gode.

Er det et Rygte, eller er det en vitterlig Kjendsgjerning, at de i Nortorf have holdt Revu over deres Mandskab og lige for de danske Dragoners Øine have drøftet det Spørgsmaal, om Oprøret skulde begynde Strax eller foreløbig udsættes? Og hvorfor blev det udsat? En af de Indviede i det dengang afholdte Krigsraad har betroet Verden, at det var fordi Forbundsforfatningen dengang gjorde det til Pligt for Nabostaterne at besætte Holsten, saasnart der udbrød Oprør i samme.

Den Frygt skal sandelig nu ikke holde Slesvigholstenerne tilbage – nu, da Forbundsdagens Aag er knækket, saa at det snarere er Friskarer end Exekutionstropper, de kunne vente sydfra. Ja, mine Herrer, siden Forsamlingen i Rendsborg blev afholdt, er der endog kommet Efterretning om, at hint gamle Politi- og Militær-Tyrannies Kapitolium, det Metternichske Regimente, selv i Wien er kastet til Jorden.

Med saadanne Kjendsgerninger for Øie ville derfor vistnok selv de Besindigste og Forsigtigste maatte indrømme, at vi staa ligeoverfor et Oprør, hvis vedkjendte Formaal er det danske Riges Opløsning.

Handsken er kastet, og det danske Folk maatte være en feig og vanslægtet Yngel, om den ikke freidig optog den. Tærningen er kastet, og hvor store end de Farer ere, som fra alle Sider omleire os, saa er det dog med Jubel, jeg hilser Afgjørelsens Stund.

Ja, mine Herrer, med Jubel, fordi den Uvishedens og Raadvildhedens kvalme Lummerluft, der har søvndysset det danske Folk, var dødbringende, og fordi det alvorfulde Kald, der nu ruller hen over vore Hoveder, vil vække os til Liv, til Daad, til Seir og Hæder.

Dette er altsaa Stillingen: hist en stærk og velorganiseret Folkevillie med kløgtige, dristige, vel adlydte Førere, baaret af Tidens Medbør, støttet af det revolutionære Tydsklands vildt gjærende Kræfter.

Saaledes hist; men her? En ung, uprøvet Konge, som nys med Kronen har arvet et splidagtigt Rige paa Opløsningens Rand, og som nu medens Omvæltningens Storme fare hen over hele Europa, saa at selv de mægtigste Mænd tabe Besindelse og Fodfæste, og selv de fasteste Indretninger synke i Grus, staa ligeoverfor en Opgave saa overvældende tung, at selv den Stærke derunder kunde synke i Knæ.

Sikkert har Kongen intet høiere Ønske end Rigets Frelse og Folkets Vel; men naar en Konge under ingen Omstændigheder kan undvære kraftige og dygtige Raadgivere, hvor meget mindre da under Forhold som disse.

Hvem er det da, som nu skulle besværges den frembrydende Storm? Det er

Mænd, som ere blevne gamle og graa under det daglige Slid med at fyldestgjøre Forvaltningens smaa daglige Behov ved Hjælp af Reskripter og Resolutioner, men hvis hele Statsmandsvisdom har indskrænket sig til at lukke Øinene for den Fare, de selv have opammet, idet deres Svaghed har opmuntret Angrebet, og idet deres onde Samvittigheds Harme har vendt sig mod dem, fra hvem de ene kunde vente Hjælp.

Og hvem ere de, der nu skulle lægge den brede Grundvold for det danske Folks Frihed, som ene kan vække alle dets slumrende Kræfter til Høisind og Stordaad? Det er de Mænd, som hidtil med smaalig Forbittrelse have forfulgt enhver fremspirende Frihedslængsel – i god Overensstemmelse med det Undertrykkelsessystem, som længe har tynget paa Europa, men som nu overalt er bleven knækket – jeg haaber for bestandig.

Det vilde være overmenneskeligt at vente – ja, det vilde være umenneskeligt at fordre, at de skulde have Mod og Kraft til at bryde det fordrævelige System, hvis Medskyldige de ere.

Jeg vil ikke imod dem paakalde Historiens Fordømmelse; thi jeg er overbevist om, at det ikke er af Mangel paa Kjærlighed til Konge og Fædreland, de have syndet, men af Mangel paa Fremsyn og Karakter. Men paa den anden Side er Fædrelandets Frelse en for alvorlig Sag til at godmodige personlige Hensyn her kunne komme i Betragtning.

Det er da endelig ikke noget saa Uhørt, at en ny Tid og nye Opgaver fordre nye Mænd. Men Sagen haster og Tiden trænger; thi de slesvigholstenske Udsendinge tør ikke ved Kongens Side forefinde de Mænd, med hvilke de nu i en Menneskealder saa forargelig have trukket omkring. Sagen haster og Tiden trænger; thi det danske Folk staar nu Ansigt til Ansigt med en Opgave, hvor det gjælder Liv og Død, og det kan ikke betro sig til en Regjering, som er forladt af Guder og Mennesker, paa hvem Ingen tror, ikke engang – de selv.

Det, som Stillingen kræver, er ikke blot nye Ministre, men et nyt Ministerium. Hidtil have vi egentlig aldrig haft et saadant. Den, som var udnævnt til Minister, han blev i Embedet, indtil han døde eller blev saa affældig, at han ikke længer paa en Bærebør kunde bringes op i Statsraadet; kom der saa en ny, saa kom der rimeligvis lidt mere Ungdomskraft, maaske lidt større Dygtighed, men Systemet blev det samme, og enten han vilde eller ikke, maatte Efterfølgeren ned i sin

Forgængers Spor.

Det er derfor sjældent, at saadanne delvise Personforandringer have havt store Virkninger; nu vilde de være aldeles utilstrækkelige. Det er et Brud med det gamle System, Tiden fordrer; et nyt System, baaret af et nyt Ministerium, som er gennemtrængt af en fælles Tanke og af Magt og Myndighed til at gennemføre den.

Det vilde være en Lykke for Danmark, dersom vi havde havt et offentligt Liv, som kunde have opdraget offentlige Mænd til denne Gjerning og gjort dem saaledes kjendte for Folket, at Enhver forud kunde pege paa dem, og at de, kaldede af den almindelige Tillid, kunde medbringe den.

Men skjøndt dette nu ikke er Tilfældet, saa er det dog vist, at der i de høiere Regjeringskredse findes Mænd med Dygtighed og Erfaring, som dele vore Sorger og vore Ønsker, og som sikkert ville vise sig anderledes, end de nu kunne staa for os, naar de faa Kald og Rum til at udfolde sig. Folket vil støtte og styrke dem, naar de paatage sig at gennemføre dets Sag. Og hvilken denne er, derom kunne vi ikke være i Tvivl.

De Beslutninger, vi her foreslaa Dem til Vedtagelse, ere ikke et Øiebliks Indfald; de ere det korte og klare Udtryk af de Tanker, som i en Række af Aar ere forhandlede iblandt os. Fra først af ere de naturligvis udgaaede fra en ringe Begyndelse, men efterhaanden ere de voxede op til at blive stedse Fleres Overbevisning, og jeg tør med Bestemthed paasta, at de nu udtale den almindelige Mening. Lad denne almene Mening blive til en almen Villie, og den vil seire. Hvad vi fordre er et nyt Ministerium, som gjøre dens Gjennemførelse til sin Opgave.

Mere kunne vi ikke gjøre: vi gjøre vort Tilbud og stille vore Betingelser. Det er den sidste Gang, Slesvigholstenerne spørge det danske Folk, hvad det vil. Det er den første Gang, det danske Folk selv skal svare.

Hvad Udgangen vil blive, ved intet Menneske; men det ved jeg, at skal den nuværende Regjering svare for os, saa gaar det ilde.

Hvis det danske Folk ikke nu i denne sidste Time mander sig op til en modig, en endrægtig, en høisindet Beslutning, saa vil Danmark gaa tilgrunde – saa vil det

ikke blot falde, men falde uden Ære.

Kilde

www.danmarkshistorien.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Debattale

Relateret

N.F.S. Grundtvigs tale om tokammersystemet i Den Grundlovgivende Rigsforsamling
29. marts 1848

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/orla-lehmanns-tale-ved-casinomodet>